

Neki ribarski termini

Ova terminologija navedenih ribarskih pojmova prihvaćena je na sjednici proširenog Redakcijskog odbora časopisa Ribarstvo Jugoslavije te recenzirana knjige »Slatkovodno ribarstvo«.

1. Ribogojstvo — je pojam za uzgoj riba (gajenje riba).
2. Ribogojilišta — su gospodarstva za uzgoj riba.
3. Ribnjačarstva — su gospodarstva za uzgoj riba u ribnjacima.
4. Šaranska ribnjačarstva — su gospodarstva za uzgoj toplovodnih vrsta riba.
5. Pastrvska ribogojilišta — su gospodarstva za uzgoj hladnovodnih vrsta riba.
6. Mriješćenje — je proces razmnažanja riba, izbacivanja spolnih produkata sa tri faze. Skupljanje i zajedno plivanje riba, zatim predigra i izbacivanje spolnih produkata sa oplodnjom.
7. Mrijest — je sam akt izbacivanja spolnih produkata.
8. Mrestilišta — su mjesta u kojima se vrši prirodni mrijest.
9. Valionica — je prostor gdje se vrši umjetni mrijest, oplodnja i inkubacija ikre i valenje ličnika.
10. Predgrijališta — su ribnjaci za zagrijavanje i ostale oblike pripreme vode koja se koristi u mrestilištu, valionici i rastilištu.
11. Rastilišta — su objekti za uzgoj mladunaca.
12. Mladičnjaci — su objekti za uzgoj mlada.
13. Uzgajališta — su objekti za uzgoj konzumne ribe.
14. Zimnjaci — su objekti za uskladištenje ribe.
15. Matičnjaci — su objekti za uzgoj matičnih riba.
16. Predličinka — je stadij od valenja do prelaska na početak aktivne ishrane (hrani se samo iz žumanjčane vrećice).
17. Ličinka — je stadij hranjenja iz žum. vrećice i egogene ishrane do konačne metamorfoze.
18. Mladunac — je stadij od potpune resorpcije žum. vrećice do formiranja organa, čije morfološke osobine karakteriziraju vrste, odnosno do formiranja definitivnih morf. i anat. svojstava vrste do dobi 6 tjedana.
19. Mlad — je stadij od 6 tjedana do jedno ili dvogodišnjaka (ovisno o vrsti i načinu uzgoja).
20. Matica — je spolno dozrela riba, bez obzira na spol.
21. Ženka — je oznaka spola, bez obzira na dozrelost.
22. Mužjak — je oznaka spola bez obzira na dozrelost.
23. Matični podmladak — je riba, koja nije spolno dozrela, i uzgaja se za matice.
24. Matični fond — je zajedničko nazivlje za matični podmladak i spolno zrele matice.
25. Konzumna riba je riba uzgojena za ljudsku potrošnju.
26. Dob — je pojam za starost, uzrast
0 + ovogodišnja riba, u prvoj godini života
1 + jednogodišnjak, u drugoj godini života
2 + dvogodišnjak, u trećoj godini života.
27. Faze razvoja i uzgoja mogu se označavati početnim slovom vrste ribe i arapskim brojem dobi.
Na pr.:
Šaran — Š
Predličinka — Špl
Ličinka — Šl
Mladunac — Šml
mlad — Šm
Ovogodišnji — Š₀
Jednogodišnji — Š₁
Dvogodišnji — Š₂
Trogodišnji — Š₃
Matični podmladak — Šmp
Matica — Šmt
28. Ikra — je skup ženskih spolnih stanica, neoplođeni ili oplodeni jaja.
29. Mliječ — je skup muških spolnih stanica, spermija.
30. Sazrijevanje — je proces razvoja spolnih stanica u matici.
31. Inkubiranje — ili razvoj ikre je proces, koji počinje oplodnjom i završava valenjem.
32. Kontrolirano razmnažanje — je proces pod kontrolom čovjeka od odabiranja matice, hormonalnog tretiranja, mrijesta i držanja do stadija ličinke.
33. Kontrolirano mriješćenje — je mriješćenje pod potpunom kontrolom čovjeka.
34. Slobodno mriješćenje — je mriješćenje bez utjecaja čovjeka na taj akt.
35. Umjetni mrijest — je istiskivanje spolnih produkata izvan vode.
36. Masa — je težina.
37. Proizvodnja — ukupna količina proizvedene, tj. izlovljene ribe. Opći pojam. Up. više u financijskom smislu.
38. Prinos — je ukupna količina proizvedene ribe. Više se upotrebljava u uzgojnom smislu. U pravilu to je sinonim za proizvodnju.
39. Produkcija — sin. za proizvodnju, no bolje prinos.
40. Produktivnost — je financijski pokazatelj proizvodnje, proizvodnost.
41. Bioproduktivnost — je potencijal nekog staništa.
42. lhtiomasa — je termin za svu količinu ribe u otvorenim vodama na određenom području i u određenom trenutku. U ribnjacima ona raste tijekom uzgojnih procesa.
43. Ulov — je količina ulovljene ribe izražena u brojnosti (komadima) ili masi (kg). Upotrebljava se često u otvorenim vodama, a u ribnjacima je to djelomični izlov.
44. Izlov — je pojam za proces potpunog izlovljavanja ribe iz ribnjaka, ili drugih voda.
45. Ishrana — je uzimanje hrane.
46. Prirodna riblja hrana — je ona, koja se razvija biološkim procesima u ribnjacima i drugim biotopima.

47. Dodatna hrana — je hrana, koju daje čovjek prihranjivanjem, hranidbom (krmiva ili smjesa krmiva, hranidbene smjese).
48. Prirast — je povećanje mase riba u određenom vremenskom razdoblju. U ribnjačarstvu je to sinonim za ukupni prirast.
49. Ukupni prirast — je onaj prirast koji se, sastoji od prirodnog prirasta i prirasta od hranidbe.
50. Prirodni prirast — je prirast mase riba prirasle samo od prirodne hrane.
51. Hranidbeni prirast — je prirast mase isključivo od dodatne hrane.
52. Hranidba — je proces prihranjivanja hranom.
53. Hranidbeni koeficijent (HK) — je količina pohranjene dodatne hrane potrebna za prirast 1 kg mase ribe (tzv. relativni hranidbeni koeficijent — utrošena dodatna hrana podijeljena s prirastom).
54. Apsolutni hranidbeni koeficijent (AHK) — upotrebljava se samo u šaranskom ribnjačarstvu. To je isključivo količina dodatne hrane potrebna za prirast 1 kg ribe, bez učešća prirodne hrane. Za žitarice je 4—5 kg; razne trave i bilje 15—70 kg.
55. Automatska hranilica — je uređaj koji izbacuje čestice hrane po unapred određenom vremenskom redosljedu i u određenim količinama.
56. Samohranilica — je uređaj koji izbacuje određenu količinu hrane kad ga aktivira sama riba.
57. Kompletna smjesa — je krmna smjesa ili smjesa prirodne i dodatne hrane, koja zadovoljava sve hranidbene potrebe uzgajane ribe.
58. Monokultura — je uzgoj jedne vrste ribe u objektu za uzgoj.
59. Polikultura — je uzgoj 2 ili više vrsta riba u istom objektu.
60. Protok — je trajna izmjena vode u objektu.
61. Jednostruko korišćenje protoka — je voda, koja nakon korišćenja u jednom objektu izlazi iz ribogojilišta.
62. Višestruko korišćenje protoka — je, onda kad se ista voda, koristi za protok u nekoliko objekata, bez vraćanja u uzvodni dio.
63. Zatvoreni sustav protoke — je pročišćavanje i ponovo korišćenje iste vode za uzgoj.
64. Poluzatvoreni sustav protoka — je kad se dio korištene vode pročišćava i ponovo koristi, a ostatak protoka je svježja voda.
65. Silos sustav — je uzgoj u objektu (bazen) koji koriste više vertikalnog nego horizontalnog prostora.
66. Komadni gubici — su broj ili % riba, koji pri izlovu nedostaje zbog krađa, pomora, grabežljivaca.
67. Pomor ili mortalitet — je broj ili % riba, koji pri izlovu nedostaje uslijed uginuća, zbog bolesti.
68. Pobol ili morbiditet — je broj ili % riba obolio od neke bolesti.
69. Smrtnost ili letalitet — je % ili broj oboljelih riba koji je uginuo.
70. Biljojedi — je pojam za ribe koje se hrane biljem.
71. Biljojedne ribe — su ribe koje se hrane biljem tzv. ribe »kineskog kompleksa«.
72. Bijeli amur — *C. idella*.
73. Crni amur — *M. piceus*.
74. Bijeli glavaš — *H. molitrix*.
75. Sivi glavaš — *A. nobilis*.
76. Pastrvski grgeč — *M. salmoides*.
77. Srebrni karas — *C. auratus gibelio* (babuška).
78. Kalo (kaliranje) — je gubitak ukupne mase riba pri uskladištenju ili transportu.

Dr Dobrila Habeković,
Prof. dr Nikola Fijan

